

IZVEŠTAJ O RADU VIKTIMOLOŠKOG DRUŠTVA SRBIJE ZA 2020. GODINU

Beograd, 2021.

**IZVEŠTAJ O RADU
VIKTIMOLOŠKOG DRUŠTVA SRBIJE
ZA 2020. GODINU**

Beograd, 2021.

Sadržaj

Misija, ciljevi i zadaci	4
Aktivnosti Viktimološkog društva Srbije u periodu 1.1.-31.12.2020. godine	6
Opšti poslovi.....	6
<i>Članstvo u VDS, informisanje članova VDS i javnosti o projektima i drugim aktivnostima</i>	6
<i>Rad organa VDS</i>	7
<i>Nagrade Viktimološkog društva Srbije za 2020. godinu</i>	7
<i>Biblioteka VDS</i>	8
<i>Konkurisanje za projekte</i>	9
Zalaganje za izmene zakona i prakse.....	10
<i>Učešće u radnim grupama Nacionalnog konventa o Evropskoj uniji (NKEU)</i>	10
<i>Praćenje sudskih postupaka i postupanja institucija u slučajevima rodno zasnovane diskriminacije i drugih kršenja prava žena u oblasti rada i zapošljavanja</i>	10
<i>Izrada strateškog plana Mreže ŽPN 2021-2025</i>	11
<i>Istraživačka grupa VDS za femicid i njen rad u okviru Evropske opservatorije za femicid</i>	11
<i>U susret pravednoj preraspodeli neplaćenih poslova staranja u Srbiji</i>	12
Zalaganje za podizanje društvene svesti o pravima i položaju žrtava	12
<i>Obeležavanje Evropskog dana žrtava</i>	12
<i>Online konferencija Viktimološkog društva Srbije „COVID-19 na Balkanu: obrasci viktimizacije i prava žrtava“</i>	13
<i>Nacionalni mehanizam za prevenciju torture</i>	16
<i>Panel diskusije o zaštiti žena od rodno zasnovane diskriminacije i povrede prava u oblasti rada i zapošljavanja</i>	17
Istraživanja	18
<i>Seksualno nasilje na univerzitetima u Srbiji: Podizanje svesti i razvijanje inovativnih mehanizama za podršku žrtvama</i>	18
<i>Nedozvoljena trgovina oružjem i nasilje izvršeno vatrenim oružjem u Evropi: Analiza stanja u Srbiji</i>	20
<i>Sprovođenje istraživanja i povezanih aktivnosti u okviru projekta “#SOSprotivNasilja – Medijska kampanja za smanjenje nasilja nad ženama tokom i nakon Covid-19 epidemije u Srbiji”</i>	21
Edukacija.....	21
<i>Sprečavanje zlostavljanja na radnom mestu – pojavni oblici, podrška žrtvama, zakonska regulativa i osnove posredovanja</i>	21
<i>Moć promene – Moć prevencije rodno baziranog nasilja u Srbiji</i>	22

<i>Trening o tehnikama disanja, relaksacije i fokusiranja na sadašnji trenutak.....</i>	23
<i>Trening za volontere.....</i>	24
Pružanje podrške žrtvama kriminaliteta.....	25
<i>Služba VDS info i podrška žrtvama.....</i>	25
<i>Decentralizacijom do osnaživanja Mreže Žene Protiv Nasilja, unapređenja usluga i položaja žena koje su preživele muško nasilje.....</i>	27
<i>Mentorski pilot program Mreže organizacija za postpenalni prihvata u Srbiji (MOPPS)</i>	28
Izdavačka delatnost	28
<i>Časopis o viktimizaciji, ljudskim pravima i rodu Temida</i>	28
<i>Ostale publikacije</i>	29
Saradnja sa visokoškolskim ustanovama, stručna praksa i međunarodni internship programi	31
Učešće članova i članica VDS u radu organa i tela međunarodnih i domaćih organizacija i mreža.....	32
Osobe koje su bile angažovane na realizaciji aktivnosti VDS u 2020. godini	32
Učešće članova i volontera VDS na stručnim i naučnim skupovima i seminarima u zemlji i inostranstvu (u ime VDS ili sa prezentacijama aktivnosti VDS i sa njima povezanim viktimološkim temama)	33
Medijsko istupanje članova VDS	36
Donatori.....	36

Misija, ciljevi i zadaci

Viktimološko društvo Srbije (VDS) je nezavisno i neprofitno udruženje građana, koje je osnovano 12. novembra 1997. godine s ciljem da okupi što veći broj istraživača, eksperata i aktivista zainteresovanih da rade na razvoju viktimologije kao akademske discipline i unapređenju prava i zaštite žrtava kriminaliteta, rata i kršenja ljudskih prava, bez obzira na njihov pol, versku i religijsku pripadnost, politička opredeljenja ili druge karakteristike.

Misija Viktimološkog društva Srbije je zalaganje za unapređenje prava svih žrtava i stvaranje takvih društvenih uslova u kojima će žrtve moći da ostvaruju svoja prava i zadovolje svoje potrebe bez problema, kao i uspostavljanje društvene strukture koja će omogućiti da svi oni čiji su prava povređena mogu da se oporave i reintegrišu u društvenu zajednicu.

Viktimološko društvo Srbije je član nekoliko domaćih organizacija i mreža: Evropskog pokreta u Srbiji, Mreže „Žene protiv nasilja“ i Saveza udruženja „Mreža organizacija za postpenalnu podršku Srbije“. VDS je bilo član Republičkog tima za borbu protiv trgovine ljudima i Inicijative za zakonsku zabranu i zaštitu dece od telesnog kažnjavanja u Srbiji. VDS je osnivač i član Asocijacije *Zajednička akcija ZA istinu i pomirenje*. VDS je bilo član Nacionalnog mehanizma za prevenciju torture (NPM) od 2012. do 2017. godine, da bi ponovo postalo član ovog mehanizma 2020. godine.

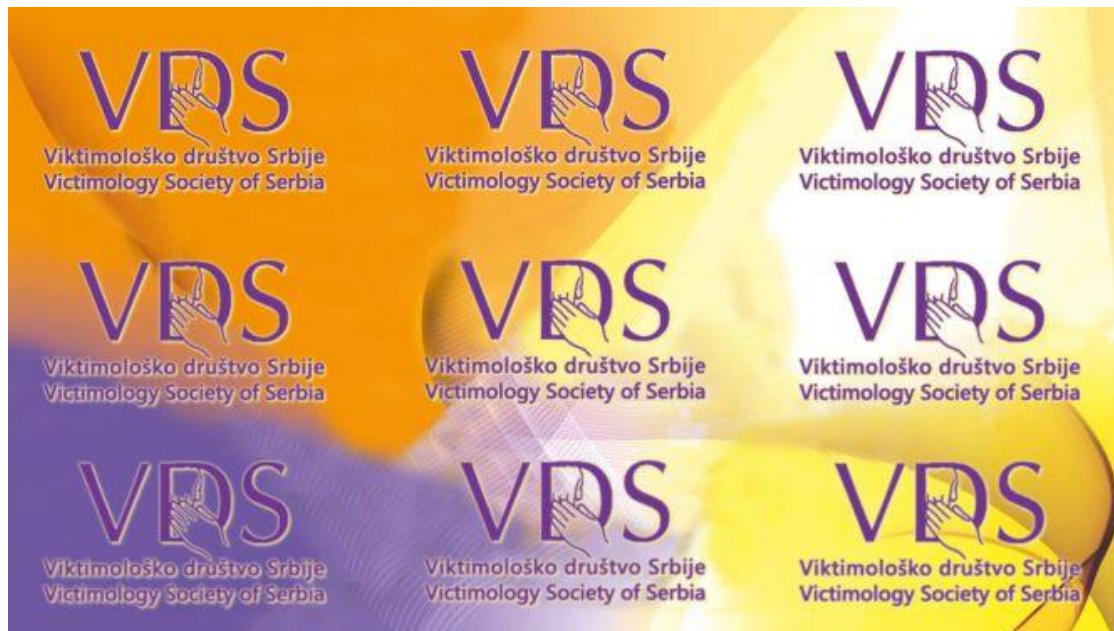
VDS je član brojnih međunarodnih i evropskih organizacija: Svetskog viktimološkog društva, Evropskog foruma službi za žrtve (sadašnji naziv Evropska podrška žrtvama/Victim Support Europe), Međunarodnog naučnog i profesionalnog savetodavnog tela u okviru Programa Ujedinjenih nacija za sprečavanje kriminaliteta i krivično pravo (ISPAC-International Scientific and Professional Advisory Council of the United Nations Crime Prevention and Criminal Justice Programme), Međunarodne mreže organizacija koje se bore protiv nasilja vatrenim oružjem (IANSA).

Tokom protekle dvadeset i tri godine VDS je uspostavilo saradnju sa velikim brojem pojedinaca i organizacija iz zemalja bivše Jugoslavije, kao i iz drugih evropskih i vanevropskih država.

Glavne aktivnosti VDS su:

- Predlaganje izmena i dopuna zakona i zalaganje za njihovu primenu;
- Praćenje položaja žrtve u krivičnom postupku (monitoring);
- Pomoć i podrška žrtvama kriminaliteta;
- Naučno istraživanje različitih oblika viktimizacije, njihovih posledica i načina prevencije, kao osnove za dalje kreiranje odgovarajuće politike u pogledu poboljšanja položaja žrtava kriminaliteta i rata i zaštite njihovih prava;
- Zalaganje za podizanje društvene svesti o položaju žrtava, njihovim pravima i problemima;
- Istina i pomirenje;
- Izdavačka delatnost;
- Organizovanje naučnih i stručnih skupova i
- Edukacija.

U ovim aktivnostima ogleda se kontinuitet rada Društva na ostvarivanju dugoročnih ciljeva u pogledu poboljšanja položaja žrtava, stvaranja novih institucija, vladavine prava i prevencije kriminaliteta i konflikata.

Aktivnosti Viktimološkog društva Srbije u periodu 1.1.-31.12.2020. godine

Tokom 2020. godine aktivnosti VDS su se sprovodile prema Programu rada VDS za 2020. koji je usvojila Skupština Viktimološkog društva Srbije. Međutim, kada je u pitanju način rada i realizacije projektnih i drugih aktivnosti, 2020. godinu su obeležili brojni izazovi usled pandemije izazvane virusom SARS-CoV-2 (Covid-19). Svetska zdravstvena organizacija je 11. marta 2020. godine proglasila globalnu pandemiju zbog koronavirusa. U Srbiji je 15. marta 2020. doneta *Odluka o proglašenju vanrednog stanja na teritoriji cele države*¹. Vlada Republike Srbije je 16. marta 2020. godine donela *Uredbu o merama za vreme vanrednog stanja*,² koja je prestala da važi danom ukidanja vanrednog stanja, odnosno, 6. maja 2020. U toku perioda vanrednog stanja, ali i nakon njega, sve do 1. juna 2020. godine, prešlo se na režim rada od kuće, tako da su se projektne i druge aktivnosti i poslovi u VDS obavljali online. Tokom juna meseca vratilo se na režim rada iz kancelarije VDS, da bi se potom, tokom drugog talasa epidemije, u julu i avgustu, vratilo na rad od kuće. Od 1. septembra do 26. oktobra 2020. godine kancelarija VDS je redovno radila, da bi se potom ponovo, zbog pogoršanja epidemiološke situacije u zemlji, sve do kraja godine radilo od kuće, ali su od 7. decembra uvedena dežurstva u kancelariji, pa je svakog radnog dana po jedna osoba bila u kancelariji VDS. I pored toga, kao što će se videti dalje u tekstu ovog izveštaja, uz određena prilagođavanja, sve planirane aktivnosti su mahom sprovedene u planiranim rokovima.

Opšti poslovi

Članstvo u VDS, informisanje članova VDS i javnosti o projektima i drugim aktivnostima

U toku izveštajnog perioda u VDS se učlanila jedna osoba. Nažalost, u 2020. godini preminula su dva člana VDS: dr Marina Blagojević Hughson, naučna savetnica u Institutu za kriminološka i sociološka istraživanja i dr Zlatko Nikolić, viši naučni saradnik Instituta za kriminološka i sociološka istraživanja u penziji i jedan od osnivača VDS.

Tokom izveštajnog perioda, članovi VDS, koji su na mailing listi Društva *VDS info*, dobijali su redovno informacije o projektima koji su u toku, publikacijama koje su izašle iz štampe, skupovima koje je VDS organizovalo, aktivnostima Evropske podrške žrtvama, viktimološkim i drugim skupovima i slično.

Redovno je ažurirana internet stranica Društva na kojoj se mogu naći sve informacije o radu Društva – projektima, publikacijama, skupovima i slično. Informacije su dostupne na srpskom i engleskom jeziku. Za održavanje internet stranice tokom izveštajnog perioda bili su zaduženi Jasmina Nikolić i dr Bejan Šaćiri, dok je za administriranje internet stranice zadužena Tatjana Orelj.

Pored internet stranice, od 2012. godine na facebook-u postoji prezentacija Viktimološkog društva Srbije, a od 2015. godine VDS ima i twitter nalog što doprinosi povećanju vidljivosti

¹ „Službeni glasnik RS“, br. 29/2020.

² „Službeni glasnik RS“, br. 31 od 16. marta 2020, 36 od 19. marta 2020, 38 od 20. marta 2020, 39 od 21. marta 2020, 43 od 27. marta 2020, 47 od 28. marta 2020, 49 od 1. aprila 2020, 53 od 9. aprila 2020, 56 od 15. aprila 2020, 57 od 16. aprila 2020, 58 od 20. aprila 2020, 60 od 24. aprila 2020.

Društva i njegovih aktivnosti. VDS ima i Youtube kanal na kome su dostupni video materijali koji su nastali u okviru projektnih i drugih aktivnosti Društva, kao i snimci gostovanja članova i članica VDS u elektronskim medijima. Od 2020. godine VDS ima i nalog na društvenoj mreži Instagram.

Istupanjem članova Društva u medijima doprinosi se povećanju vidljivosti Društva i njegovih aktivnosti.

Sve aktivnosti vezane za članstvo, njihovo informisanje i ažuriranje internet stranice i naloga na društvenim mrežama su samofinansirajuće. Za ove aktivnosti u 2020. bili su zaduženi dr Sanja Čopić, Jasmina Nikolić, dr Bejan Šaćiri i Milica Luković Radaković.

Rad organa VDS

Tokom 2020. godine održana je redovna sednica Skupštine VDS (usvajanje izveštaja o radu VDS za 2019, finansijskog izveštaja za 2019. i programa rada za 2020. godinu). Direktorka i Upravni odbor VDS obavljali su svoje redovne poslove predviđene Statutom VDS. Upravni odbor je održavao redovne (elektronske) sednice i donosio odluke o tekućim pitanjima. U 2020. došlo je do promene u upravljačkoj strukturi VDS: na lični zahtev, prof. dr Vesna Nikolić-Ristanović je razrešena dužnosti direktorke VDS; na mesto direktorke izabrana je Jasmina Nikolić, koja ovu dužnost obavlja od 1. avgusta 2020. Shodno odredbama Statuta VDS direktorka VDS je članica UO VDS po funkciji, pa je po funkciji Jasmina Nikolić ostala članica UO VDS, a Skupština je donela odluku da se za članicu UO izabere prof. dr Vesna Nikolić-Ristanović, pa je sastav UO ostao nepromenjen.

Zbog epidemiološke situacije izazvane Covid-19, na osnovu člana 3 Pravilnika o preventivnim merama za bezbedan i zdrav rad za sprečavanje pojave i širenja epidemije zarazne bolesti („Službeni glasnik RS”, broj 94/20), direktorka Viktimološkog društva Srbije je u julu 2020. donela *Plan primene mera za sprečavanje pojave i širenja epidemije zarazne bolesti u Viktimološkom društvu Srbije-VDS* (dostupan na <http://www.vds.rs/File/pravilnik.pdf>).

Nagrade Viktimološkog društva Srbije za 2020. godinu

Viktimološko društvo Srbije je 2009. godine ustanovilo tri nagrade:

- Nagradu za doprinos unapređenju prava žrtava
- Nagradu za doprinos razvoju nekonfliktnog i sveobuhvatnog pristupa bavljenju ratom i ratnim zločinima „Treći put“
- Nagradu talentovanom mladom istraživaču/istraživačici

Nagrada za doprinos unapređenju prava žrtava dodeljuje se pojedincima/pojedinkama ili organizacijama koji su svojim aktivnostima ili zalaganjima dali veliki i trajan doprinos unapređenju prava žrtava i ostvarivanju ciljeva zbog kojih je Društvo osnovano. Ove godine nagrada za doprinos unapređenju prava žrtava dodeljuje se **dr Zorici Mršević**.

Dr Zorica Mršević je naučna savetnica Instituta društvenih nauka u Beogradu i članica Viktimološkog društva Srbije. Od 1992. do danas, dr Mršević je bila aktivna na feminističkoj, naučnoj, aktivističkoj i međunarodnoj sceni, posebno se zalažući za zaštitu prava žrtava iz marginalizovanih kategorija stanovništva. Bila je jedna od osnivačica i prvih predavačica

Ženskih studija u Beogradu, SOS telefona za žene i decu žrtve nasilja, Autonomnog ženskog centra, Jukoma, Labrisa i dr. Svojim pregalačkim, tri decenije dugim radom spojila je i spaja feminističku teoriju i istraživačke aktivnosti sa LGBT aktivizmom, sve to zajedno sa predavačkim aktivnostima, kao i praksom međunarodnih organizacija i domaćih državnih i vladinih tela, nezavisnih institucija, angažovanjem u oblasti javnih politika i kreiranja nacrta zakona, državnih strategija i akcionih planova u oblasti rodne ravnopravnosti, antidiskriminacije, ljudskih prava i fenomenologije nasilja, sa nesumnjivim uticajem na unapređivanje prava žrtava nasilja i diskriminacije iz najmarginalizovanijih kategorija stanovništva. Autorka je više od dvadeset knjiga i preko 400 naučnih radova objavljivanih u domaćoj i inostranoj naučnoj periodici, rukovodila i/ili učestvovala u više desetina istraživačkih projekata sagledavajući prava žrtava uvek kroz prizmu svog doslednog feminističkog opredeljenja. Originalan doprinos društvenim promenama u Srbiji daje kroz svoj istraživački, predavački i aktivistički rad na zaštiti i unapređenju prava LGBTI osoba. Autorka je prvih u Srbiji objavljenih istraživačkih, naučnih radova o: slobodi javnog okupljanja LGBT osoba (paradama ponosa), opravdanosti i nužnosti pravne regulative istopolnih zajednica u Srbiji, lezbejskom identitetu i pravima. Dr Mršević je posebno fokusirana na prava, status i depatologizaciju trans osoba. Učestvovala je u koncipiranju Modela zakona o rodnom identitetu i pravima interseks osoba, koji je baziran na principima depatologizacije i samoodređenja.

Nagrada „Treći put“ se dodeljuje pojedincima/pojedinkama ili organizacijama koji su svojim aktivnostima ili zalaganjima dali poseban doprinos razvoju nekonfliktnog i sveobuhvatnog pristupa bavljenju posledicama rata i izgradnji mira u Srbiji. Ove godine nagrada „Treći put“ dodeljuje se **dr Milovanu Pisarri**.

Dr Milovan Pisarri je istoričar i direktor Centra za primenjenu istoriju iz Beograda. Kroz svoj dosadašnji naučno-istraživački i aktivistički rad vidljiv je njegov doprinos razvoju nekonfliktnog i sveobuhvatnog pristupa bavljenju posledicama Drugog svetskog rata, ratovima tokom devedesetih godina na prostoru bivše Jugoslavije, kao i izgradnji beskonfliktnog društva u Srbiji i regionu. U središtu njegovog interesovanja je stradanje manjinskih grupa, a u fokusu njegovih istraživanja su položaj civila pod okupacijom i zločini izvršeni nad njima. Doktorsku disertaciju je odbranio na fakultetu u Veneciji 2011. u kojoj se bavio zločinima nad civilima u Srbiji za vreme Prvog svetskog rata. Dr Pisarri je, zajedno sa još osam eksperata i aktivista, osnovao Centar za primenjenu istoriju sa ciljem da se građanima približi istorija marginalizovanih grupa, mesta stradanja, antiratni otpor i pacifizam. Aktivnosti Centra, pored istraživanja, obuhvataju izložbe, seminare za nastavnike i učenike, javna vođenja, konferencije. Cilj ovih aktivnosti je da se govori o zaboravljenim žrtvama, ali i da se izgradi drugačiji narativ od dominantnog, koji se još uvek temelji na veličanju nacionalizma i militarizma, na stvaranju mitova o ratnim poduhvatima i na netoleranciji prema drugim narodima.

Nagrada talentovanom mladom istraživaču/istraživačici, koja se dodeljuje mladima za posebno kvalitetan naučno-istraživački rad iz oblasti viktimologije, a ima za cilj podsticanje mladih za bavljenje naučno-istraživačkim radom u oblasti viktimologije, ove godine nije dodeljena jer nije bilo predloga.

Biblioteka VDS

Tokom izveštajnog perioda uvećavan je fond knjiga. VDS biblioteka trenutno raspolaže sa 1822 naslova iz domena viktimologije, prava, kriminologije, studija roda, istine i

pomirenja, ljudskih prava, restorativne pravde i drugih oblasti. Pored toga, VDS biblioteka raspolaže i sa velikim brojem časopisa, od kojih 6 časopisa VDS dobija redovno, putem razmene: Revija za kriminalistiku in kriminologijo, Varstvoslovje, Perjanik, Sociologija, Pravni zapisi i Pravo: teorija i praksa. Jedan broj časopisa je poklon VDS od strane članica VDS ili ustanova sa kojima VDS sarađuje: prof. dr Vesna Nikolić-Ristanović poklanja VDS biblioteci svoje primerke časopisa *European Journal of Criminology*, *Criminology in Europe*, *The International Journal of Restorative Justice* i *Contemporary Justice Review*, dok Kriminalističko-policijski univerzitet redovno dostavlja svoj časopis *Nauka, bezbednost, policija - Žurnal za kriminalistiku i pravo*. Najzad, biblioteka VDS raspolaže i bogatim izborom audio i video materijala.

VDS biblioteka je dostupna svim članovima Društva. Od novembra 2007. godine korišćenje biblioteke uključeno je u cenu članarine, dok osobe koje nisu članovi VDS mogu da se učlane u biblioteku. Članarina iznosi 400,00 dinara za studente osnovnih, master i doktorskih studija koji nisu zaposleni, a 800,00 dinara za ostale korisnike.

Od 2007. godine, u biblioteku VDS učlanilo se 99 osoba. U periodu 1.1.-31.12.2020. godine izdato je ukupno 17 knjiga.

Sadržaj VDS biblioteke dostupan je na www.vds.org.rs/BibliotekaKnjige.htm

Nabavka knjiga za biblioteku se najvećim delom ostvaruje putem poklona i dobijanja primeraka knjiga za prikazivanje u naučnom časopisu *Temida*. Poslovi u vezi sa održavanjem i korišćenjem biblioteke su samofinansirajući i volonterski. Tokom izveštajnog perioda za VDS biblioteku bio je zadužen dr Bejan Šaćiri.

Konkurisanje za projekte

Jedna od stalnih aktivnosti VDS je traženje sredstava za projekte i dalje razvijanje strategije dugoročnijeg i stabilnijeg finansiranja. Tokom izveštajnog perioda VDS je, samostalno ili u partnerstvu, konkurisalo za ukupno 13 projekata ili projektnih aktivnosti u okviru projekata

drugih organizacija. Od tog broja, sredstva su dobijena za realizaciju 6 projekata, odnosno aktivnosti u okviru projekata drugih organizacija.

Zalaganje za izmene zakona i prakse

Učešće u radnim grupama Nacionalnog konventa o Evropskoj uniji (NKEU)

VDS je aktivan član dve radne grupe u okviru Nacionalnog konventa o Evropskoj uniji (NKEU): Radne grupe zadužene za praćenje pregovora u poglavlju 23 i Radne grupe zadužene za praćenje pregovora u poglavlju 24. Tokom izveštajnog perioda, VDS je, kroz redovno informisanje, pratilo rad Radnih grupa NKEU za poglavlja 23 i 24.

Praćenje sudskih postupaka i postupanja institucija u slučajevima rodno zasnovane diskriminacije i drugih kršenja prava žena u oblasti rada i zapošljavanja

Projekat *Prepoznavaj rodnu diskriminaciju, prepoznavaj povredu prava u oblasti rada i zapošljavanja! Reaguj!*, deo je Akcije *Unapređenje radnih prava žena*, finansirane od strane Evropske Unije i kofinansirane od strane Švedske Agencije za saradnju i razvoj. Osnovni cilj projekta je prepoznavanje rodne diskriminacije i povređivanja drugih prava žena u oblasti rada i zapošljavanja i davanje informacija o tome na koji način mogu da ostvare svoja prava u oblasti rada i zapošljavanja i kome mogu da se obrate za pomoć i zaštitu u slučaju njihovog kršenja. Projekat bi trebalo da doprinese povećanju uticaja organizacija civilnog društva u pozivanju relevantnih institucija da primenjuju pozitivne propise kako bi se osigurala zaštita prava žena na rad i doprinelo osnaživanju žena da zaštite svoja prava.

U okviru projekta, u izveštajnom periodu je sprovedeno praćenje postupanja sudova i drugih institucija vezanih za rodnu diskriminaciju i povredu prava žena u oblasti rada i zapošljavanja. Pored praćenja sudskih postupaka, kojih nije bilo mnogo usled epidemije Covid-19, prikupljeni su podaci o pojedinačnim slučajevima diskriminacije i drugih kršenja prava žena u oblasti rada i zapošljavanja, i to putem ispitivanja, primenom intervjua sa predstavnicima/cama organizacija i nezavisnih tela za koja imamo saznanja da dolaze u kontakt sa slučajevima žena koje su izložene diskriminaciji, zlostavljanju na radu ili drugim kršenjima prava u oblasti rada i zapošljavanja (OCD koje rade na pružanju podrške i zaštite žena, Poverenik za zaštitu ravnopravnosti, Zaštitnik građana, Pokrajinski zaštitnik građana, Republička agencija za mirno rešavanje radnih sporova i dr.). Poseban fokus je bio na dolaženju do podataka o kršenju prava tokom i posle vanrednog stanja zbog Covid-19. Tokom izveštajnog perioda praćeno je 14 slučajeva.

Na osnovu ovako prikupljenih podataka u narednom periodu će se raditi na koncipiranju zaključaka i preporuka vezanih za postupanje nadležnih institucija i organizacija u slučajevima rodne diskriminacije i drugih kršenja prava žena u oblasti rada i zapošljavanja.

U ovu aktivnost bile su uključene: Jasmina Nikolić, dr Sanja Čopić, Mirjana Tripković, dr Mirjana Dokmanović i Mina Mijailović.

Izrada strateškog plana Mreže ŽPN 2021-2025

U izveštajnom periodu Jasmina Nikolić je, kao članica Koordinacionog odbora Mreže žene protiv nasilja, učestvovala u izradi strateškog plana za period 2021-2024. Ova aktivnost je realizovana u okviru projekta *Decentralizacijom do osnaživanja Mreže Žene Protiv Nasilja, unapređenja usluga i položaja žena koje su preživele muško nasilje*.

Istraživačka grupa VDS za femicid i njen rad u okviru Evropske opservatorije za femicid

Evropska opservatorija za femicid jedan je od najvažnijih rezultata aktivnosti projekta *Femicid širom Evrope* (realizovan u okviru Evropskog programa saradnje u oblasti nauke i tehnologije (COST) - 2013-2017), u kome je učestvovala Srbija (u Upravnom odboru projekta bile su: prof. dr Vesna Nikolić-Ristanović, dr Sanja Čopić i mr Ljiljana Stevković). Evropska opservatorija za femicid (EOF) je uspostavljena 2018. godine. Misija EOF je prevencija femicida putem prikupljanja podataka, kroz vidljivost podataka i podizanje svesti i to: kroz stvaranje jedinstvenog evropskog sistema prikupljanja podataka koji će obezbediti merenje i komparaciju obima femicida širom Evrope i podizanje svesti javnosti i stručnjaka, i kroz analizu pojedinačnih slučajeva femicida širom Evrope u cilju identifikovanja propusta u reagovanju na nasilje nad ženama. Više o EOF videti na <http://eof.cut.ac.cy/>

EOF ima četiri tela: Koordinatore koji se menjaju svake dve godine, Savet, Nacionalne istraživačke grupe i dve tematske grupe (za kvantitativna i kvalitativna istraživanja). Uloga istraživačkih grupa je da, zajedno sa EOF, rade na prikupljanju i analizi podataka o femicidu - u toku je prikupljanje podataka za pilot studiju. Istraživačku grupu za Srbiju čine članice VDS: prof. dr Vesna Nikolić-Ristanović, dr Sanja Čopić, dr Vida Vilić i mr Ljiljana Stevković. Istraživačka grupa za Srbiju od početka je uključena u EOF.

Tokom 2020. godine istraživačka grupa za Srbiju sprovela je sledeće aktivnosti:

- Prikupljanje podataka u okviru pilot studije EOF o slučajevima femicida tokom 2019. i 2020. godine, a u cilju stvaranja jedinstvene baze podataka o slučajevima femicida u Evropi. Ključni izvori podataka su: evidencije policije i medijski tekstovi, a dodatni izvori podataka: evidencije tužilaštva, sistema socijalne zaštite, NVO i drugi. Prikupljaju se podaci o slučaju, žrtvi, učiniocu, njihovom odnosu, situacionim faktorima, kontekstu ubistva (nasilje koje je prethodilo), sistemu podrške, ishodu slučaja. U Srbiji su ključni izvor podataka bili medijski tekstovi o ubistvima žena u kontekstu partnerskog nasilja. Korišćena je baza medijskih tekstova o femicidu Autonomnog ženskog centra, kao i dodatni tekstovi štampanih i elektronskih medija. Popunjena je baza podataka za 2019. i dostavljena koordinatorima EOF. U toku je rad na popunjavanju baze podataka za 2020.
- Organizovan je online sastanak pod nazivom *Evropska opservatorija femicida i prikupljanje podataka za Srbiju*. Sastanak je održan preko Go to Meeting platforme 4. novembra 2020. godine. Cilj sastanka bio je predstavljanje Evropske opservatorije femicida (EOF) i istraživačke grupe za Srbiju i onoga što je istraživačka grupa do sada uradila, vrste podataka koji se prikupljaju, kao i mogućnosti i načina saradnje sa organizacijama i institucijama koje imaju podatke o femicidu. Sastanku su, pored članica istraživačke grupe za femicid za Srbiju, prisustvovali predstavnici/ce državnih institucija: Ministarstva unutrašnjih poslova, Ministarstva pravde, Republičkog zavoda za statistiku i Instituta za sudsku medicinu i organizacija civilnog društva koje se bave

istraživanjem femicida u Srbiji: Autonomni ženski centar i FemPlaz. Sastanku nisu mogli da prisustvuju predstavnici Republičkog javnog tužilaštva.

U ovu aktivnost neposredno su uključene: prof. dr Vesna Nikolić-Ristanović, dr Sanja Čopić, dr Vida Vilić i mr Ljiljana Stevković.

U susret pravednoj preraspodeli neplaćenih poslova staranja u Srbiji

Projekat *U susret pravednoj preraspodeli neplaćenih poslova staranja u Srbiji* realizuje Udruženje Fenomena, u saradnji sa Centrom za promociju zdravih stilova života – Centar E8. Projekat je podržan od strane UN Women. U okviru projekta, Viktimološko društvo Srbije učestvuje u izradi plana za zagovaranje za preraspodelu neplaćenih poslova staranja u lokalnoj zajednici. Projekat bi trebalo da doprinese rešavanju problema preraspodele neplaćenih poslova staranja na sledeće načine: podizanjem kapaciteta ženskih i omladinskih organizacija i izradom evaluacije pilot inicijative sa preporukama; projekat targetira problem nevidljivosti neplaćenih poslova staranja i kućnih poslova kao nečeg dragocenog i pokreće organizacije na zagovaranje i podsticanje javnih politika i ulaganja koji su potrebni kako bi se smanjili i preraspodelili poslovi staranja koje obavljaju žene. Glavne aktivnosti na projektu su: Učešće na onlajn seminaru na temu zagovaranja za preraspodelu neplaćenih poslova staranja u lokalnoj zajednici; Izrada finalnog dokumenta plana za zagovaranje na temu preraspodele neplaćenog rada od strane organizacija u lokalnoj zajednici i Predstavljanje plana za zagovaranje na završnoj onlajn konferenciji.

Aktivnost je realizovana od 15. oktobra 2020. do 20. januara 2021. godine. U realizaciju ove projektne aktivnosti neposredno su bile uključene Jasmina Nikolić i Milica Luković Radaković.

Zalaganje za podizanje društvene svesti o pravima i položaju žrtava

Obeležavanje Evropskog dana žrtava

Povodom 22. februara - Evropskog dana žrtava izdato je saopštenje za javnost. Ovo saopštenje je medijski praćeno, postavljeno je na internet stranicu VDS i distribuirano je putem društvenih mreža. Tekst saopštenja je dostupan na internet stranici VDS <http://www.vds.rs/arhivasr.htm>.

Pored toga, predstavnici/e VDS su održali/e predavanja na beogradskim fakultetima sa ciljem senzibilisanja studenata za potrebe žrtava i informisanja o postojanju službi za žrtve, kao i sa ciljem promovisanja volonterskog rada u njima:

- Jasmina Nikolić je održala predavanje studentima na Fakultetu za medije i komunikaciju u Beogradu. Predavanje je organizovao klub studenata psihologije „Akcioni plan“;
- Dr Sanja Čopić je održala predavanje studentima na Pravnom fakultetu Univerziteta Union i Kriminalističko-policijskom univerzitetu;
- Dr Bejan Šaćiri je održao predavanje studentima na Odeljenju za psihologiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu i Visokoj medicinskoj školi strukovnih studija „Milutin Milanković“;

- Mirjana Tripković je održala predavanje studentima na Fakultetu političkih nauka Univerziteta u Beogradu, Unija studenata socijalnog rada;
- Prof. dr Vesna Nikolić-Ristanović i mr Ljiljana Stevković su održale predavanje studentima na Fakultetu za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju Univerziteta u Beogradu.

Povodom ovogodišnjeg obeležavanja Evropskog dana žrtava, Viktimološko društvo Srbije je skrenulo pažnju javnosti na posledice koje trpe žrtve usled viktimizacije različitim oblicima kriminaliteta, kao i na jedno od najvažnijih prava žrtava, pravo na naknadu štete. Posledice viktimizacije pogađaju žrtve na različite načine. Žrtve trpe materijalnu štetu, fizičke povrede, zdravstvene probleme, psihičke patnje i različite socio-ekonomske teškoće. Kako bi se ublažile posledice krivičnih dela na žrtve, VDS je apelovalo na državu da preduzme mere za osnivanje državnog fonda za naknadu štete žrtvama nasilja.

Viktimološko društvo Srbije je odlučilo da 2020. Evropski dan žrtava obeleži tako što se priključilo akciji humanitarne organizacije „Budi human“ za prikupljanje pomoći za Marinu Minić. Marina je povređena 28. februara 2018. godine kada je u nju pucao bivši dečko, koji se posle toga ubio. Jedan od metaka je ušao u kičmeni kanal i u toj meri ošteti kičmenu moždinu da je ona ostala vezana za invalidska kolica. Novac se prikupljao za njen odlazak na operaciju na Tajland. Sredstva od članarina VDS uplaćena do 11.03.2020. u iznosu od 63.000 dinara uplaćena su organizaciji „Budi human“ za tu namenu. Krajem godine Marina Minić, je operisana na Tajlandu i sad joj predstoji period rehabilitacije.

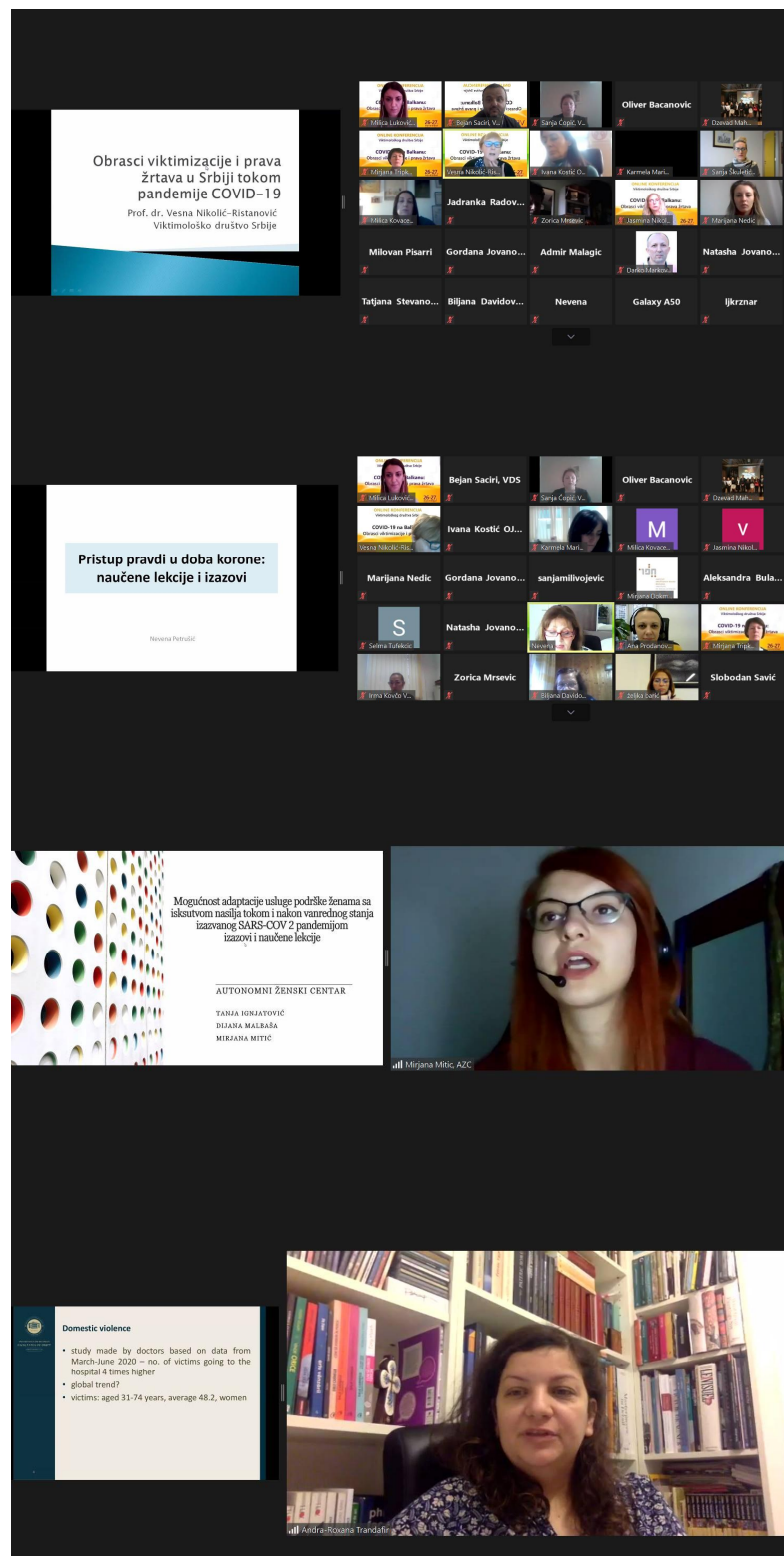
Online konferencija Viktimološkog društva Srbije „COVID-19 na Balkanu: obrasci viktimizacije i prava žrtava“

Online konferencija Viktimološkog društva Srbije pod nazivom „COVID-19 na Balkanu: obrasci viktimizacije i prava žrtava“ održana je u Beogradu 26. i 27. novembra 2020. godine. Konferencija je okupila preko 90 učesnika iz Srbije, regiona bivše Jugoslavije (Severne Makedonije, Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Crne Gore, Slovenije), kao i iz drugih evropskih (Grčka, Rumunija, Velika Britanija, Ukrajina, Švajcarska) i vanevropskih država (Indija, Izrael, Novi Zeland, SAD). Zbog epidemiološke situacije izazvane virusom COVID-19 i neophodnosti poštovanja preventivnih mera, konferencija je održana online, putem ZOOM platforme.

Online konferencija Viktimološkog društva Srbije imala je za cilj da omogući razmenu iskustava i znanja vezanih za uticaj COVID-19 na obrasce viktimizacije, prava i podršku žrtvama u zemljama Balkana. Ukazano je na trendove kriminaliteta, a time i viktimizacije tokom pandemije, posebno tokom vanrednog stanja, uopšte i pojedinim vidovima kriminaliteta, ali i na viktimizaciju kršenjem/ograničavanjem ljudskih prava merama koje države preduzimaju u cilju sprečavanja širenja virusa. Pažnja je posvećena temi pristupa pravdi u toku pandemije i izazovima funkcionisanja pravosuđa, posebno tokom vanrednog stanja. Analizirani su uticaji i posledice pandemije i odgovora država na nju na posebno osetljive kategorije žrtava: žene, decu (i porodice sa decom) i starije osobe. Fokus je bio i na izazovima sa kojima su se suočile službe za žrtve u pružanju podrške žrtvama uopšte i posebno (ženama i deci) žrtvama nasilja u porodici i trgovine ljudima, kao i naučenim lekcijama.

Zvanično otvaranje konferencije upriličeno je govorom dobrodošlice predsednika VDS, prof. dr Slobodana Savića i direktorke VDS, Jasmine Nikolić i predstavljanjem dobitnika godišnjih nagrada Viktimološkog društva Srbije.

Rad na konferenciji odvijao se kroz pet tematskih sesija: Obrasci viktimizacije, prava žrtava i COVID-19 u zemljama Balkana, Žene, deca i starije osobe kao žrtve u doba COVID-19, Podrška žrtvama u doba COVID-19: izazovi i naučene lekcije, Obrasci viktimizacije, prava žrtava i COVID-19 u zemljama Balkana i Podrška žrtvama u doba COVID-19: izazovi i naučene lekcije.

Kao i prethodnih deset godina, konferencija VDS predstavljala je doprinos kampanji 16 dana aktivizma protiv nasilja nad ženama, koja je počela 25. novembra Međunarodnim danom borbe protiv nasilja nad ženama i završila se 10. decembra Međunarodnim danom ljudskih prava.

Odlukom Komore socijalne zaštite RS, online konferencija Viktimološkog društva Srbije kategorisana je kao međunarodna konferencija. U skladu sa Bodovnom listom uslova za sticanje bodova za obnavljanje licence stručnih radnika u socijalnoj zaštiti, za aktivno učestvovanje na međunarodnoj konferenciji ostvaruje se 20 bodova, a za pasivno 10 bodova.

Na online konferenciji svoja izlaganja su imali:

- Prof. dr Vesna Nikolić-Ristanović, redovna profesorka na Fakultetu za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju Univerziteta u Beogradu, članica Evropske akademije nauka i umetnosti, članica Upravnog odbora Viktimološkog društva Srbije, počasna članica Svetskog viktimološkog društva i bivša predsednica Evropskog udruženja za kriminologiju (Srbija)
- Prof. dr Oliver Bačanović, redovni profesor na Fakultetu za bezbednost Univerziteta „Sv. Kliment Ohridski“, Skoplje (Severna Makedonija)
- Prof. dr Dževad Mahmutović, vanredni profesor na Pravnom fakultetu Univerziteta u Tuzli; Ministarstvo ljudskih prava i izbjeglica (Bosna i Hercegovina) i Sanja Škuletić-Malagić, Ministarstvo ljudskih prava i izbjeglica (Bosna i Hercegovina)
- Prof. dr Nevena Petrušić, redovna profesorka na Pravnom fakultetu Univerziteta u Nišu (Srbija)
- Prof. dr Irma Kovčo Vukadin, redovna profesorka na Edukacijsko-rehabilitacijskom fakultetu Univerziteta u Zagrebu (Hrvatska)
- Dr Sanja Čopić, viša naučna saradnica u Institutu za kriminološka i sociološka istraživanja i predsednica Upravnog odbora Viktimološkog društva Srbije (Srbija)
- Ana Prodanović, specijalistkinja za praćenje prava deteta, UNICEF (Srbija)
- Nikica Hamer Vidmar, rukovoditeljka Službe za podršku žrtvama i svjedocima, Uprava za kazeno pravo, Sektor za evidencije, pomilovanja i podršku žrtvama i svjedocima, Ministarstvo pravosuđa i uprave Republike Hrvatske (Hrvatska)
- Dr Tanja Ignjatović, Mirjana Mitić, i Dijana Malbaša, Autonomni ženski centar (Srbija)
- Marija Anđelković, ASTRA–Anti Trafficking Action, Beograd (Srbija)
- Prof. dr Vasiliki Artinopoulou, redovna profesorka na Panteion univerzitetu društvenih i političkih nauka, Atina (Grčka)
- Prof. dr Andra-Roxana Trandafir, Pravni fakultet, Univerzitet u Bukureštu, i prof. dr Flaviu Ciopec, Pravni fakultet, Zapadni univerzitet u Temišvaru (Rumunija)
- Nicole Farnsworth, programska direktorka, glavna istraživačica, Mreža žena Kosova (Kosovo):
- Jasmina Nikolić, direktorka Viktimološkog društva Srbije (Srbija)
- Selma Tufekčić, socijalna radnica UG „Vive Žene“ Tuzla (Bosna i Hercegovina)

Članovi/članice Programskog odbora Konferencije bili su:

- Prof. dr Gorazd Meško, redovni profesor, prodekan za istraživanja i rukovodilac Instituta za krivično pravosuđe i bezbednost na Fakultetu za krivično pravosuđe i bezbednost, Univerzitet u Mariboru (Slovenija)
- Prof. dr Oliver Bačanović, redovni profesor Fakulteta za bezbednost, Univerzitet „Sv. Kliment Ohridski“, Skoplje (Makedonija)
- Prof. dr Vasiliki Artinopoulou, redovna profesorka na Panteion Univerzitetu društvenih i političkih nauka, Atina (Grčka)
- Akademkinja prof. dr Vesna Nikolić-Ristanović, članica Evropske akademije nauka i umetnosti, redovna profesorka na Fakultetu za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju Univerziteta u Beogradu, članica Upravnog odbora Viktimološkog društva Srbije, počasna članica Svetskog viktimološkog društva i bivša predsednica Evropskog udruženja za kriminologiju (Srbija)
- Prof. dr Irma Kovčo-Vukadin, redovna profesorka na Edukacijsko-rehabilitacijskom fakultetu, Odeljenje za kriminologiju, Univerzitet u Zagrebu (Hrvatska)
- Prof. dr Almir Maljević, vanredni profesor na Fakultetu za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije, Univerzitet u Sarajevu (Bosna i Hercegovina).

U Organizacionom odboru Konferencije bili su:

- Jasmina Nikolić, direktorka Viktimološkog društva Srbije
- Dr Sanja Čopić, viša naučna saradnica u Institutu za kriminološka i sociološka istraživanja u Beogradu i predsednica Upravnog odbora VDS
- Dr Bejan Šaćiri, istraživač u Viktimološkom društvu Srbije.

Konferenciju je finansijski pomoglo Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja. Učesnici ovogodišnje online konferencije nisu plaćali kotizaciju ali su pozvani da uplate donaciju za formiranje fonda za urgentna davanja žrtvama, najviše pogođenim virusom COVID-19, koje se obraćaju Službi *VDS info i podrška žrtvama* i unapređenje kapaciteta i rada službe. Prikupljena su sredstva u iznosu od 33.000,00 dinara.

Nacionalni mehanizam za prevenciju torture

VDS je jedna od šest organizacija civilnog društva sa kojom je Zaštitnik građana 2020. zaključio sporazum o saradnji u obavljanju poslova Nacionalnog mehanizma za prevenciju torture (NPM). Potpisanim sporazumima bliže se uređuje saradnja koju će Zaštitnik građana ostvarivati sa izabranim udruženjima u obavljanju poslova NPM a na osnovu Odluke Zaštitnika građana od 19. juna 2020. godine o izboru udruženja sa kojima će Zaštitnik građana sarađivati u obavljanju poslova NPM i u skladu sa članom 2a. stav 2. Zakona o ratifikaciji Opcionog protokola uz Konvenciju protiv torture i drugih surovih, neljudskih ili ponižavajućih kazni i postupaka.

Saradnja se sprovodi kroz učešće predstavnika i stalnih stručnih saradnika udruženja u posetama mestima gde se nalaze ili se mogu nalaziti lica lišena slobode, izradi izveštaja ili delova izveštaja o obavljenim posetama, izradi preporuka za otklanjanje utvrđenih nedostataka u radu ustanova gde se nalaze ili se mogu nalaziti lica lišena slobode, davanju stručnih nalaza i mišljenja o zdravstvenom stanju, naročito nastalim fizičkim povredama i pretrpljenom psihičkom bolu kao posledici bilo kog oblika zlostavljanja. Takođe, saradnja se ogleda i u izradi izveštaja ili delova tematskih izveštaja o stanju u oblasti položaja lica lišenih

slobode, izradi analiza i/ili mišljenja o propisima ili nacrtima propisa kojima se uređuju položaj, prava i obaveze lica lišenih slobode.

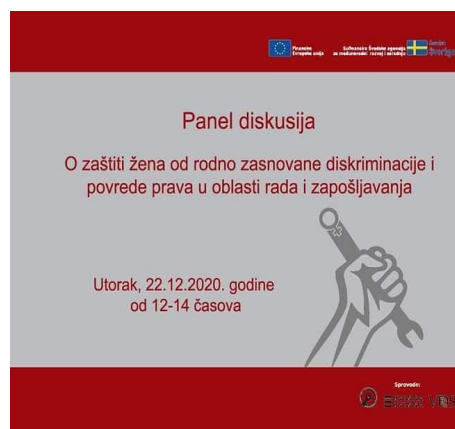
U toku izveštajnog perioda nije realizovana ni jedna poseta.

Za saradnju sa NPM bile su zadužene sledeće osobe: dr Sanja Čopić, Jasmina Nikolić i Milica Luković Radaković.

Panel diskusije o zaštiti žena od rodno zasnovane diskriminacije i povrede prava u oblasti rada i zapošljavanja

U okviru projekta *Prepoznaj rodnu diskriminaciju, prepoznaj povredu prava u oblasti rada i zapošljavanja! Reaguj!*, koji je napred u izveštaju pomenut, organizovane su tri panel diskusije o zaštiti žena od rodno zasnovane diskriminacije i povrede prava u oblasti rada i zapošljavanja. Cilj panel diskusija bio je da okupi stručnjake i stručnjakinje koji se iz različitih perspektiva bave pružanjem pomoći i zaštite žrtvama rodno zasnovane diskriminacije i povrede prava u oblasti rada i zapošljavanja i doprinese uspostavljanju dijaloga, umrežavanju i boljem korišćenju postojećih resursa za pomoć i podršku žrtvama na lokalnom, regionalnom i nacionalnom nivou. Panel diskusije su takođe imale za cilj da se predstavi i distribuira *Vodič za zaštitu žena od rodno zasnovane diskriminacije i povrede prava u oblasti rada i zapošljavanja*, koji je štampan u okviru ovog projekta.

Panel diskusije su organizovane 15.10.2020., 19.11.2020. i 22.12.2020. godine. Prva panel diskusija je bila održana u hotelu Mona u Beogradu uz učešće deset panelista, dok su ostali učesnici mogli da se priključe online (preko aplikacije Zoom). Ova panel diskusija je mogla da se prati preko facebook stranice VDS. Preostale dve panel diskusije su održane online (preko aplikacije Zoom) i mogle su, isto tako, da se prate preko facebook stranice VDS.

U realizaciju ove aktivnosti neposredno su bile uključene: Jasmina Nikolić, dr Sanja Čopić i Milica Luković Radaković.

Istraživanja

Seksualno nasilje na univerzitetima u Srbiji: Podizanje svesti i razvijanje inovativnih mehanizama za podršku žrtvama

institutima i organizacijama može se videti na <https://www.svri.org/what-we-do/research-support/svri-grants/svri-grant-2020>

Viktimološko društvo Srbije je jedna od devet istraživačkih organizacija iz sveta koje su 2020. godine dobile nagradu za inovacije u prevenciji i odgovoru na rodno zasnovano nasilje, koju dodeljuju Inicijativa za istraživanje seksualnog nasilja i Svetska banka (videti na: <https://www.svri.org/what-we-do/research-support/svri-grants/svri-grant-2020>). Nagrada je dobijena za realizaciju projekta *Seksualno nasilje na univerzitetima u Srbiji: Podizanje svesti i razvijanje inovativnih mehanizama za podršku žrtvama*. Više o nagradi i ostalim nagrađenim

Projekat *Seksualno nasilje na univerzitetima u Srbiji: Podizanje svesti i razvijanje inovativnih mehanizama za podršku žrtvama* ima za cilj podizanje svesti o seksualnom nasilju na univerzitetima/fakultetima u Srbiji i unapređenje institucionalnog odgovora kroz predlaganje inovativnih mehanizama za prevenciju i odgovor na slučajeve seksualnog nasilja na univerzitetima/fakultetima u Srbiji. Projekat čine četiri grupe aktivnosti: istraživanje seksualnog nasilja na fakultetima u Srbiji, razvijanje i pilotiranje treninga za 'prvi odgovor' na seksualno nasilje na fakultetima, razvijanje mehanizama za prevenciju seksualnog nasilja i podršku žrtvama na fakultetima i diseminacija rezultata projekta.

Pre otpočinjanja projektnih aktivnosti, članice i član projektnog tima učestvovali su na pripremnim radionicama u organizaciji Inicijative za istraživanje seksualnog nasilja (Sexual Violence Research Initiative – SVRI). Organizovano je pet radionica u periodu od maja do jula 2020. (14.5., 27.5., 10.6., 24.6. i 8.7.). Iako je planirano da se radionice za predstavnike/ce organizacija koje su dobile nagradu organizuju u Južnoj Africi, zbog epidemiološke situacije to nije bilo moguće, pa su radionice organizovane online. Cilj radionica bio je upoznavanje svih nagrađenih sa predstavnicima SVRI i Svetske banke, kao i između sebe, upoznavanje sa programom u okviru koga je nagrada dobijena, načinom rada i komunikacije. Uz to, radionice su imale za cilj razmenu iskustava i znanja i jačanje kapaciteta organizacija za sprovođenje projekata u uslovima izmenjenim usled pandemije Covid-19. Nakon uvodne radionice, organizovane su tri tematske radionice koje su se bavile sledećim pitanjima: Etika i bezbednost, Istraživačke metode i alatke, i Diseminacija nalaza istraživanja. Poslednja radionica bila je posvećena pitanju kako ostati u kontaktu i nastaviti saradnju tokom sprovođenja projekta i nakon njega.

Takođe, pre otpočinjanja projekta organizovan je sastanak projektnog tima VDS sa predstavnicima Svetske banke, uključujući kancelariju Svetske banke u Beogradu. Sastanak je organizovan online 11. juna 2020. Cilj sastanka bio je upoznavanje predstavnika/ca Svetske banke sa projektom VDS i razmatranje mogućih vidova saradnje i pomoći oko diseminacije rezultata projekta.

Najzad, u cilju jačanja kapaciteta projektnih timova, SVRI je organizovala online seminare i obuke, kojima su prisustvovala tri članice i jedna član VDS projektnog tima: Izazovi u prikupljanju podataka o nasilju nad ženama tokom pandemije Covid-19 (2.7.2020.), Na dokazima zasnovani programi sprečavanja nasilja nad ženama (14.7.2020.), Obuka za pisanje kratkih formi (science pitch) (27.10.2020.) i Radionica o pričanju priča (story-telling) (16.11.2020.).

U toku izveštajnog perioda otpočelo se sa prvom grupom aktivnosti, a to je istraživanje koje ima za cilj da se utvrdi obim i priroda seksualnog nasilja na univerzitetima/fakultetima u Srbiji, da pregled postojećih politika i mehanizama reakcije i podrške za žrtve seksualnog nasilja na univerzitetima/fakultetima u Srbiji i inostranstvu i da se prikupe podaci o primerima dobre prakse vezano za obuke za 'prvi odgovor' na seksualno nasilje na univerzitetima/fakultetima. S tim u vezi, sprovedene su sledeće aktivnosti:

- Desk analiza: Prikupljanje literature koja sadrži primere kvantitativnih i kvalitativnih istraživanja seksualnog nasilja, s fokusom na istraživanja seksualnog nasilja na fakultetima i drugim obrazovnim ustanovama, uključujući istraživanja o online seksualnom nasilju (uopšte i na fakultetima); pravljenje bibliografije i baze relevantnih radova; pravljenje upitnika za prikupljanje podataka iz literature kao osnova za kvalitativnu analizu literature i pregled dosadašnjih istraživanja; pravljenje strukture dela istraživačkog izveštaja zasnovanog na pregledu dosadašnjih istraživanja; otpočelo se sa radom na pisanju pregleda istraživanja.
- Empirijsko istraživanje: Razvijanje metodologije istraživanja; pravljenje upitnika za empirijsko istraživanje; priprema za sprovođenje istraživanja (kontaktiranje osoba sa izabranih fakulteta, dolaženje do podataka o broju studenata koji će ući u uzorak, upoznavanje sa online platformama za prikupljanje podataka).
- Napisan je blog o projektu i istraživanju koje će se sprovesti u okviru projekta Šaćiri, B (2020). A social and educational imperative: How can we prevent sexual violence and support victims at universities in Serbia? Dostupno na:

<https://www.svri.org/blog/how-can-we-prevent-sv-and-support-victims-at-universities-in-serbia>

Projekat je počeo 1.7.2020. godine i traje dve godine. Projekat finansira Svetska banka. Tokom izveštajnog perioda u projekat su bili uključeni: prof. dr Vesna Nikolić-Ristanović, dr Sanja Čopić, Jasmina Nikolić i dr Bejan Šaćiri.

Nedozvoljena trgovina oružjem i nasilje izvršeno vatrenim oružjem u Evropi: Analiza stanja u Srbiji

Projekat TARGET - Trgovina oružjem i njen uticaj na nasilje izvršeno vatrenim oružjem u Evropi sprovode Flamanski mirovni institut (Belgija) i Institut za bezbednost i globalna pitanja Univerziteta Lajden (Holandija). Reč je o velikom međunarodnom istraživačkom projektu o nasilju izvršenom vatrenim oružjem u Evropi i nedozvoljenoj trgovini oružjem. Sastoji se od dubinske analize nasilja izvršenog vatrenim oružjem i uticaja nedozvoljene trgovine oružjem na nasilje koje se vrši i to u sedam zemalja: Belgiji, Estoniji, Holandiji, Poljskoj, Srbiji, Španiji i Švedskoj.

Viktimološko društvo Srbije-VDS sprovodi istraživanje u Srbiji, koje ima za cilj da se utvrdi obim i priroda nasilja izvršenog vatrenim oružjem u Srbiji; karakteristike vatrenog oružja koje se koristi u slučajevima nasilja u Srbiji; potom, bolje razumevanje mogućih mera i identifikovanje najbolje prakse, tj. da se utvrde postojeće mere i praksa u vezi sa sprečavanjem nasilja upotrebom vatrenog oružja, borbom protiv nedozvoljene trgovine oružjem i ograničavanjem uticaja nedozvoljene trgovine oružjem na nasilje; i da se razvije predlog za prikupljanje i evidentiranje podataka o uticaju nedozvoljene trgovine oružjem na vršenje nasilja vatrenim oružjem kako bi se poboljšalo prikupljanje informacija o ovim pitanjima.

Saradnici na projektu su: Europol, Holandska nacionalna policija, UNDP-SEESAC, Kancelarija Ujedinjenih nacija za drogu i kriminal (UNODC) i Evropski centar za praćenje droga i zavisnosti od droga (EMCDDA). Projekat finansira Generalna direkcija za migracije i unutrašnje poslove pri Evropskoj komisiji u okviru Fonda za unutrašnju sigurnost - Policija 2019. Više informacija o projektu može se naći na <https://vlaamsvredesinstituut.eu/en/target/>.

Tokom izveštajnog perioda sprovedene su sledeće aktivnosti:

- Učešće istraživačica VDS, dr Sanje Čopić i dr Mirjane Dokmanović na online sastanku istraživača na celom projektu Target, 24.9.2020.
- Desk analiza: Prikupljanje literature u vezi sa ilegalnom trgovinom oružjem i nasiljem primenom oružja u Srbiji; sastanak sa predstavnicama SEESAC, online, 29.10.2020. u cilju dobijanja dodatnih podataka relevantnih za prikupljanje podataka od nadležnih državnih institucija; prikupljanje kvantitativnih podataka o incidentima oružanog nasilja u Srbiji i vatrenom oružju korišćenom u tim incidentima iz dva izvora: Ministarstvo unutrašnjih poslova RS i Armed Violence Monitoring Platform; analiza i pisanje dela istraživačkog izveštaja na osnovu desk analize.
- Empirijsko istraživanje: Razvijanje metodologije istraživanja; pravljenje nacrtu istraživačkog instrumenta (upitnika koji će se koristiti kao smernice za vođenje intervjua).

Projekat traje od 1.9.2020. do 31.3.2021. U realizaciju projekta neposredno su uključene: dr Sanja Čopić, dr Mirjana Dokmanović i prof. dr Vesna Nikolić-Ristanović.

Sprovođenje istraživanja i povezanih aktivnosti u okviru projekta “#SOSprotivNasilja – Medijska kampanja za smanjenje nasilja nad ženama tokom i nakon Covid-19 epidemije u Srbiji”

Projekat „SOSprotiv Nasilja – Medijska kampanja za smanjenje nasilja nad ženama tokom i nakon Covid-19 epidemije u Srbiji“, realizuje NVO Fenomena u partnerstvu sa Agencijom UN za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena (UN Women). U okviru ovog projekta, Viktimološko društvo Srbije je angažovano za sprovođenje istraživanja, koje ima za cilj dolaženje do saznanja o reagovanju nadležnih institucija i službi za suzbijanje nasilja u porodici u Republici Srbiji tokom Covid-19 epidemije i razvijanje preporuka za unapređenje praktičnih politika reagovanja u kriznim situacijama koje su zasnovane na pravima, potrebama i iskustvu žrtava.

Tokom izveštajnog perioda sprovedena je analiza literature i drugog pisanog materijala, dostupnog u štampanom ili elektronskom obliku, koji se odnosi na nasilje u porodici, dostupne usluge i reagovanje nadležnih organa, institucija i službi u slučajevima nasilja u porodici u toku epidemije Covid-19, posebno tokom vanrednog stanja, s fokusom na sledeće: a) normativni okvir relevantan za zaštitu od nasilja u porodici i za postupanje u krizi (tokom vanrednog stanja usled epidemije Covid-19 i nakon njega); b) postojeća istraživanja vezana za reagovanje i primenu postojećih rešenja u slučajevima nasilja u porodici u toku epidemije Covid-19; c) podatke državnih organa, institucija i organizacija civilnog društva vezano za reagovanje državnih organa, institucija i službi u slučajevima nasilja u porodici tokom epidemije Covid-19; i d) podatke o izveštavanju medija o slučajevima nasilja u porodici, dostupnim uslugama i reagovanju nadležnih organa, institucija i službi tokom epidemije Covid-19. Na osnovu analize pripremljen je izveštaj, kao i jedan sažetak sa glavnim nalazima i preporukama iz desk analize.

Aktivnosti se sprovode od oktobra 2020. do juna 2021. godine. U realizaciju ove aktivnosti neposredno su bile uključene: dr Sanja Ćopić, prof. dr Vesna Nikolić-Ristanović, Jasmina Nikolić, Milica Luković Radaković i Mirjana Tripković.

Edukacija

Sprečavanje zlostavljanja na radnom mestu – pojavni oblici, podrška žrtvama, zakonska regulativa i osnove posredovanja

Tokom oktobra 2020. godine VDS je realizovalo obuku pod nazivom *Sprečavanje zlostavljanja na radnom mestu – pojavni oblici, podrška žrtvama, zakonska regulativa i osnove posredovanja*. Obuka je organizovana za šest osoba zaposlenih u kompaniji Lidl. Obuka je namenjena svim zaposlenima u cilju prepoznavanja pojava oblika zlostavljanja na radnom mestu i pravovremenog reagovanja. Posebno je namenjena osobama za podršku i posrednicima u radnim organizacijama. Obuka ima za cilj: prepoznavanje pojava oblika zlostavljanja na radnom mestu i razlikovanje od drugih povreda prava iz radnog odnosa uključujući diskriminaciju; razvijanje veština komunikacije i nenasilnog rešavanja konflikata; upoznavanje sa mrežom podrške u Srbiji; upoznavanje sa Zakonom o sprečavanju zlostavljanja na radnom mestu i sa osnovama posredovanja u okviru radne organizacije.

Obuka je bila finansirana od strane kompanije Lidl, a realizovale su je: Jasmina Nikolić, dr Sanja Čopić i Mirjana Tripković.

Moć promene – Moć prevencije rodno baziranog nasilja u Srbiji

Projekat *Moć promene-Moć prevencije rodno baziranog nasilja u Srbiji* realizuje se u okviru Fonda Ujedinjenih nacija za borbu protiv nasilja nad ženama (UNTF). Projekat bi trebalo da doprinese smanjenju štetnih, rodno zasnovanih stereotipa povezanih sa diskriminacijom i nasiljem nad ženama i devojkama kroz podizanje nivoa znanja i informisanosti mladih i uticaj na promenu negativnih stavova i ponašanja. Viktimološko društvo Srbije je jedna od osam organizacija koje učestvuju na projektu. Aktivnosti se sprovode u osam gradova/opština u Srbiji: Kraljevo, Novi Sad, Zaječar, Novi Beograd, Čelarevo, Aleksinac, Prijepolje i Sombor.

Glavne aktivnosti u okviru projekta su:

- Učešće na akreditovanoj obuci 'Moć promene' za formiranje i vođenje grupa podrške i samopomoći za žene koje su preživele nasilje ili preventivnih radionica za devojk
- Organizacija i realizacija serije radionica za devojk
- Organizovanje događaja „Živa biblioteka“
- Sprovođenje StepUp! kampanje: Podela materijala WAVE mreže na nivou lokalne zajednice
- Podrška grupi mladih u organizovanju lokalnih zagovaračkih aktivnosti za prevenciju rodno-baziranog nasilja
- Podela informacija o kampanji 'Moć promene – Moć prevencije' putem socijalnih mreža
- Učešće na završnoj konferenciji projekta.

Projekat se realizuje od 10.6.2020. do 30.9.2022.

Akreditovanu obuku 'Moć promene' završile su Jasmina Nikolić, Milica Luković Radaković i Marijana Nedić. One su u izveštajnom periodu radile na osmišljavanju radionica za devojke koje će biti realizovane početkom 2021. godine.

Trening o tehnikama disanja, relaksacije i fokusiranja na sadašnji trenutak

Kao deo projekta *Decentralizacijom do osnaživanja Mreže Žene Protiv Nasilja, unapređenja usluga i položaja žena koje su preživele muško nasilje* realizovan je *Trening o tehnikama disanja, relaksacije i fokusiranja na sadašnji trenutak*, za članice MŽPN, region Beograd. Trening je realizovan u okviru četiri bloka u prostorijama Viktimološkog društva Srbije. Ciljevi treninga su bili da polaznice nauče da koriste tehnike disanja, relaksacije i fokusiranja na sadašnji trenutak u radu sa žrtvama, kao i da obuče žrtve za samostalno korišćenje naučenih tehnika. Takođe, jedan od ciljeva je bio da se spreči sagorevanje u radu učesnica na treningu. Trening, koji je kreirala i vodila prof. dr Vesna Nikolić-Ristanović, održan je 13.01.2020., 12.2.2020., 27.2.2020. i 12.3.2020. godine.

Trening za volontere

Tokom 2020. godine realizovan je trening za rad u službi za žrtve *VDS info i podrška žrtvama*. Trening je realizovan prema programu za obuku pružalaca socijalnih usluga za rad sa žrtvama nasilja, koji je razvijen u Viktimološkom društvu Srbije. Program je prvi put akreditovan u Republičkom zavodu za socijalnu zaštitu 2012. godine, a zatim je redovno obnavljana akreditacija. Opšti cilj programa obuke je sticanje potrebnih osnovnih znanja i veština za rad sa žrtvama nasilja, koja bi trebalo da poseduje svaki pružalac socijalnih usluga koji dolazi ili može doći u kontakt sa, punoletnom ili maloletnom, žrtvom bilo koje vrste nasilja. Kroz ovu obuku polaznici stiču potrebne veštine i znanja koja će im omogućiti da prepoznaju žrtvu nasilja, da prepoznaju i razumeju potrebe žrtve, da joj shodno tome pruže potrebne informacije, emotivnu podršku i druge vidove pomoći, kao i da žrtvu upute na druge nadležne službe ili organizacije u zavisnosti od prethodno identifikovanih potreba. Specifičnost ovogodišnje obuke, u odnosu na prethodne godine, je što je ona organizovana i realizovana online i za samo jednu polaznicu. Trening su realizovali: prof. dr Vesna Nikolić-Ristanović, dr Sanja Čopić, Jasmina Nikolić, dr Bejan Šaćiri i Mirjana Tripković.

Pružanje podrške žrtvama kriminaliteta

Služba VDS info i podrška žrtvama

Služba VDS info i podrška žrtvama je prva opšta služba za žrtve kriminaliteta, koja je osnovana 2003. godine u okviru Viktimološkog društva Srbije. Ciljnu grupu službe za žrtve čine sve žrtve kriminaliteta, žene i muškarci, pripadnici svih etničkih grupa, nezavisno od bilo kog ličnog svojstva (LGBT, bolesni, osobe s invaliditetom i slično). Pomoć i podrška se pružaju kako direktnim, tako i indirektnim žrtvama (članovima porodice direktnih žrtava i drugim licima posredno povređenim kriminalnim ponašanjem). Takođe, ciljna grupa uključuje i žrtve kriminaliteta koje se pojavljuju na sudu kao svedoci ili u nekoj drugoj ulozi, kao i žrtve nasilja koje su u zatvoru, bivši, budući i sadašnji zatvorenici i to vezano za njihova prava i viktimizaciju. Usluge koje se pružaju žrtvama u okviru Službe su:

- Emotivna podrška;
- Informacije (o psihološkim reakcijama i dinamici oporavka, praktične informacije za ponovno uspostavljanje životnih tokova posle traumatičnog događaja, informacije o pravima žrtava i načinima na koje mogu da ih ostvare, o mogućnostima korišćenja restorativnih pristupa, posebno medijacije i drugih načina mirnog rešavanja problema i slično);
- Upućivanje na specijalizovane (državne i nevladine) službe i organizacije ili pojedince u Beogradu i Srbiji u zavisnosti od konkretnih potreba;
- Podrška na sudu, u kontaktima sa državnim institucijama i u procesu medijacije.

Svi vidovi pomoći i podrške za žrtve su besplatni. Osnovni principi rada Službe, koji su ujedno i principi rada svih organizacija ovog tipa okupljenih oko organizacije Evropska podrška žrtvama, su poverenje, poštovanje žrtve, njenih prava, potreba i osećanja, poverljivosti informacija i autonomije volje žrtve. Pomoć i podrška koje se pružaju u okviru službe *VDS info i podrška žrtvama* baziraju se na osnažujućem i podržavajućem odnosu prema žrtvama, koji može biti značajan za njihov oporavak, ali i za aktiviranje u traženju rešenja za problem sa kojim se suočavaju.

Tokom izveštajnog perioda realizovane su sledeće aktivnosti:

- Organizovan je trening za volontere, o čemu je više reči bilo u prethodnom delu izveštaja.
- Pružanje podrške žrtvama – tokom 2020. godine Službi se za pomoć i podršku obratila 141 žrtva različitih oblika viktimizacije; ostvareno je ukupno 229 kontakata, što znači da je sa jednim brojem žrtava razgovarano više puta. Od ukupnog broja žrtava, 117 su bile osobe ženskog, a 24 muškog pola. Pored toga, u četiri slučaja predstavnici VDS su išli i pratili suđenja žrtava koje su se obratile za pomoć Službi.
- Redovno ažuriranje baze podataka državnih institucija i ustanova i organizacija civilnog društva koje pružaju pomoć i podršku žrtvama i interaktivne mape ovih službi, koja je dostupna na <https://www.victimservices.eu>.
- Redovne supervizije rada volontera/ki. Rukovoditeljka Službe je Jasmina Nikolić; prof. dr Vesna Nikolić-Ristanović je zadužena za eksternu superviziju, dok unutrašnju superviziju rada volontera/ki sprovode Jasmina Nikolić, Mirjana Tripković i dr Bejan Šaćiri.
- U cilju povećanja vidljivosti Službe, na društvenim mrežama Facebook i Instagram i na internet stranici VDS, redovno su postavljani primeri obraćanja Službi, kao i drugi materijali namenjeni žrtvama i potencijalnim žrtvama.

- Tokom 2020. godine na internet stranicu VDS, facebook i Instagram nalog svakog meseca postavljan je izveštaj o radu Službe VDS info i podrška žrtvama.

Podrška žrtvama pružana je i u okviru projekta *Prepoznaj rodnu diskriminaciju, prepoznaj povredu prava u oblasti rada i zapošljavanja! Reaguj!* gde se radilo na pružanja pravne pomoći ženama vezano za diskriminaciju i povredu prava u oblasti rada i zapošljavanja. Rad Službe je bio podržan i u okviru inicijative „*Izolovana, a ne sama*“ koju finansira Avon fondacija za žene. Sredstva projekta Avon fondacije iskorišćena su za podršku organizacijama u okviru Mreže žene protiv nasilja u Srbiji, kako bi se zadovoljile njihove hitne potrebe za pokrivanjem dodatnih operativnih troškova, troškova za osoblje koje radi na SOS telefonskim linijama za žrtve porodičnog nasilja, kao i za troškove obezbeđivanja neophodne zaštitne opreme (maske za lice i rukavice) za osoblje koje pruža direktnu podršku ženama i rad na terenu. Projekat je takođe uključivao neposrednu finansijsku pomoć najugroženijim ženama žrtvama porodičnog nasilja - za njihove potrebe kao što su hrana i lekovi.

Služba VDS info i podrška žrtvama je radila na pružanju podrške ženama u situaciji nasilja tokom pandemije virusom COVID-19 putem dežurne telefonske linije, koja je bila dostupna 24 časa dnevno (april, maj, jun). Telefonska, email, skype, viber, whats up, FaceTime, Facebook podrška uključila je: emotivnu i osnažujuću podršku ženama, informacije o drugim organizacijama i institucijama i njihovom radu u izmenjenim uslovima, psihološku podršku, pravne informacije, menadžment besa i način rešavanja konflikata u uslovima izolacije, pravljenje sigurnosnog plana, davanje informacija iz domena socijalnog staranja i radnog prava, psihosocijalnu podršku u cilju ublažavanja posledica života u izmenjenim uslovima pandemije virusom COVID-19, urgentna materijalna davanja u vidu hrane ili zaštitne opreme. Neprekidan rad Službe u navedenom periodu omogućila je organizacija UN Women.

Radno vreme Službe je produženo tokom ovog izveštajnog perioda i od početka vanrednog stanja u martu mesecu je od 10 do 20 časova, izuzev tri navedena meseca kada je radila 24 časa dnevno.

U rad službe tokom izveštajnog perioda bile su uključene sledeće osobe: Jasmina Nikolić, Mirjana Tripković, dr Sanja Čopić, Bejan Šaćiri, Marijana Nedić i Milica Luković Radaković.

Rad Službe u ovom periodu bio je finansiran od sredstava projekata *Prepoznaj rodnu diskriminaciju, prepoznaj povredu prava u oblasti rada i zapošljavanja! Reaguj!* (EU i CIDA), *Izolovana a ne sama* (AVON fondacija), *Decentralizacijom do osnaživanja Mreže Žene Protiv Nasilja, unapređenja usluga i položaja žena koje su preživele muško nasilje* (OAK fondacija) i *Pružanje podrške ženama u situaciji nasilja tokom pandemije virusom Covid 19* (UN women).

Decentralizacijom do osnaživanja Mreže Žene Protiv Nasilja, unapređenja usluga i položaja žena koje su preživele muško nasilje

Tokom 2020. godine Viktimološko društvo Srbije je treću godinu za redom koordiniralo region Beograd Mreže Žene protiv nasilja (MŽPN) i aktivnosti koje su predviđene u regionu Beograd u okviru projekta *Decentralizacijom do osnaživanja Mreže žene protiv nasilja, unapređenja usluga i položaja žena koje su preživele muško nasilje*. Cilj projekta je povećati uticaj Mreže Žene protiv nasilja na nacionalne i lokalne politike putem učešća u donošenju odluka, pristupu fondovima i realizaciji aktivnosti. Specifični ciljevi projekta su: bolja prepoznatljivost i veći uticaj SOS telefona kao vodeće usluge namenjene ženama sa iskustvom nasilja u Srbiji na donosiocima odluka; bolji položaj članica Mreže žene protiv nasilja kao pružateljki usluga i povećana efikasnost i kapaciteti Mreže Žene protiv nasilja radi formiranja zajedničke SOS linije za žene koje su preživele ili žive u situaciji nasilja u Srbiji.

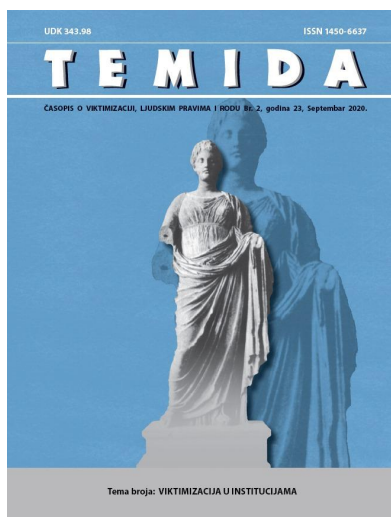
VDS koordinira region Beograd koji čine sledeće organizacije: ASTRA, Atina, Autonomni ženski centar, Romski centar za žene i decu Daje, ...Iz kruga-Beograd i VDS. Uz to, do jula 2020. godine Jasmina Nikolić je radila na mestu koordinatorke cele MŽPN. Projekat finansira OAK fondacija. U realizaciju projekta neposredno su uključene Jasmina Nikolić, Mirjana Tripković i Milica Luković Radaković.

Mentorski pilot program Mreže organizacija za postpenalni prihvrat u Srbiji (MOPPS)

U okviru projekta Ambasade Kraljevine Holandije, MATRA program, „Jačanje uloge civilnog sektora u postpenalnom sistemu“, kao i u okviru, od strane Misije OEBS finansiranog projekta „Podrška unapređenju reintegracije ranjivih osuđenika kroz program Mreže organizacija za postpenalni prihvrat u Srbiji“, VDS je bilo uključeno u mentorski pilot program, kao član mreže organizacija za postpenalni prihvrat (MOPPS). Cilj mentorskog programa je da doprinese poboljšanju reintegracije osuđenika kroz podršku MOPPS-a u razvoju mentorskog postpenalnog programa za osuđenike u saradnji sa Upravom za izvršenje krivičnih sankcija (UIKS). Glavne aktivnosti mentorskog programa su: upostavljanje koordinacije između Mreže i UIKS, stvaranje mentorskih timova u šest organizacija članica Mreže, odabir korisnika programa mentorstva, sprovođenje programa mentorstva u periodu od septembra do decembra 2020.god., pružanje podrške usmerene na individualne potrebe koje su utvrdili zaposleni u službi za tretman kazneno popravnih zavoda (KPZ) u svojim planovima za postpenalni prihvrat. VDS je bilo zaduženo za sprovođenje mentorskog programa u KPZ za žene u Požarevcu. U izveštajnom periodu, u mentorski program koji je sprovodilo VDS, bila je uključena jedna osoba, a za dve osobe se prikupljaju informacije u cilju pripreme za uključivanje u mentorski program po izlasku. Na realizaciji ovog pilot programa iz VDS-a su angažovane Mirjana Tripković i Milica Luković Radaković, koje su prisustvovala terningu za mentore koji je organizovao MOPPS. Kao članovi mentorskog tima u ovaj program bili su uključeni Jasmina Nikolić, dr Sanja Čopić i dr Bejan Šaćiri. Pilotiranje mentorskog pilot programa završeno krajem godine ali se program nastavlja kroz redovne aktivnosti *Službe VDS info i podrška žrtvama*.

Izdavačka delatnost

Časopis o viktimizaciji, ljudskim pravima i rodu Temida

Viktimološko društvo Srbije je odmah po osnivanju, 1998. godine, pokrenulo časopis o viktimizaciji, ljudskim pravima i rodu, koji je dobio naziv po grčkoj boginji pravde *Temidi*. Prvo ogledno izdanje časopisa izašlo je iz štampe maja 1997. godine. Ovo je prvi i još uvek jedini časopis sa ovom problematikom u Srbiji, koji je kao takav prepoznat i u regionu bivše Jugoslavije, ali i šire. Od 1998. godine, časopis *Temida* izlazi redovno. Do 2017. časopis je izlazio četiri puta godišnje, a od 2017. godine izlazi tri puta godišnje. Časopis *Temida* se nalazi u režimu otvorenog pristupa. *Temida* objavljuje radove na srpskom i engleskom jeziku. Radovi podležu dvostrukoj anonimnoj recenziji.

Prema kategorizaciji naučnih časopisa Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja za 2020. godinu naučni časopis *Temida* kategorisan je kao istaknuti nacionalni časopis (M52).

U međunarodnom sistemu DOI brojeva *Temida* se nalazi od 2007. godine. *Temida* je referisana u DOAJ (Directory of Open Access Journals) od 2010. godine,

u EBSCO istraživačkoj bazi od 2013. godine, a 2015. godine je uvrštena u novi citatni indeks u Web of Science - Emerging Sources Citation Index (ESCI), koji omogućava pretraživanje, pronalaženje i citiranje časopisa koji se uvrste u ovu ediciju. Tako se izdavačima omogućava ostvarivanje uvida u citiranost, dok je proces evaluacije i uključivanja u druge kolekcije u okviru Web of Science u toku.

Tokom 2020. godine iz štampe su izašla tri broja *Temide*:

- Broj 1. *Viktimizacija i različitost*
- Broj 2. *Viktimizacija u institucijama*
- Broj 3. *Deca žrtve*

Tokom izveštajnog perioda neke od ključnih aktivnosti vezanih za časopis *Temida* bile su:

- Redovna komunikacija članova Redakcionog odbora časopisa *Temida*.
- Održavani su redovni sastanci glavne i odgovorne urednice, zamenice glavne i odgovorne urednice, tehničke urednice/urednika i sekretarke časopisa *Temida*.
- Redovno je ažurirana stranica *Temide* na internet stranici VDS, na kojoj se mogu naći sve ključne informacije o časopisu, njegovom istorijatu, uređivačkoj politici, uputstvima za autore, kao i celi brojevi u pdf formatu.
- Proces evaluacije od strane Thomas Reuters za uključivanje *Temide* u Web of Science (Social Sciences Citation Index) je još uvek u toku.
- Tokom 2020. godine na časopis su bila pretplaćena tri pravna i jedno fizičko lice.
- Tokom 2020. godine nastavljena je razmena časopisa *Temida* sa sedam časopisa iz zemlje i inostranstva.

Za izdavanje brojeva u 2020. godini VDS je dobilo finansijsku podršku od Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja RS.

Ostale publikacije

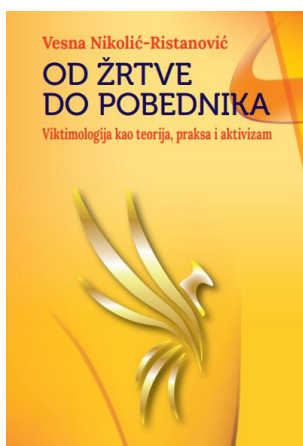
Vodič za zaštitu žena od rodno zasnovane diskriminacije i povreda prava u oblasti rada i zapošljavanja

Ovaj Vodič je nastao u okviru rada na projektu Prepoznaj rodnu diskriminaciju, prepoznaj povredu prava u oblasti rada i zapošljavanja! Reaguj!, koji je deo Akcije *Unapređenje radnih prava žena*, finansirane od strane Evropske Unije i kofinansirane od strane Švedske Agencije za saradnju i razvoj. Vodič je namenjen svim zaposlenim ženama i ženama koje traže zaposlenje. Vodič treba da podstakne žene koje su izložene rodno zasnovanoj diskriminaciji ili drugom kršenju prava u oblasti rada i zapošljavanja da krenu u postupak ostvarivanja i zaštite svojih prava. Vodič je namenjen i stručnjacima i stručnjakinjama koji se sreću ili mogu da se sretnu sa ženama žrtvama rodno zasnovane diskriminacije i drugih povreda prava u oblasti rada i zapošljavanja kako bi mogli da im pruže informacije o tome kome, i na koji način,

mogu da se obrate kako bi zaštitile sebe i svoja prava. Vodič je dostupan na http://www.vds.rs/File/VodicKaoKnjiga_2020.pdf

Od žrtve do pobednika: viktimologija kao teorija, praksa i aktivizam

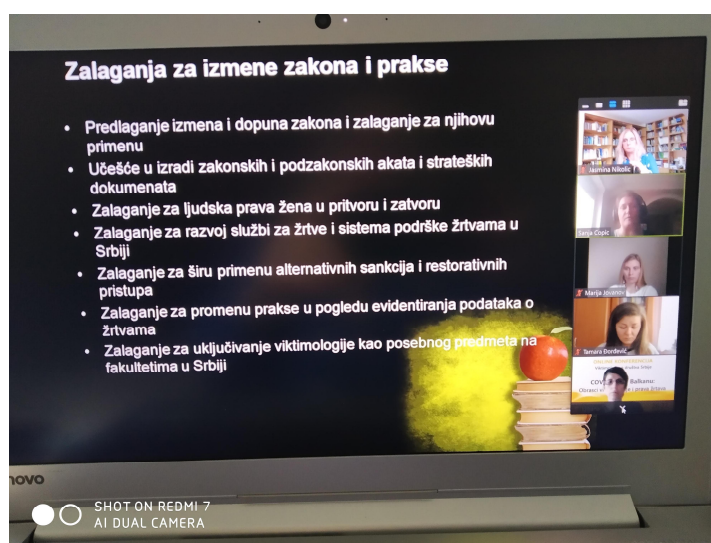
Knjigu *Od žrtve do pobednika: viktimologija kao teorija, praksa i aktivizam*, autorke prof. dr Vesne Nikolić-Ristanović, pored uvoda i zaključka, čini devet celina, koje se logično oslanjaju i nastavljaju jedna na drugu. Idući od opšteg ka posebnom, autorka prvo ukazuje na razvoj viktimologije kao nauke, pokreta za prava žrtava u svetu i Srbiji i viktimološka istraživanja kao način merenja i dokumentovanja viktimizacije. Nakon toga, slede poglavlja kroz koja autorka uvodi čitaoca u pojam i tipologiju žrtava, pojam i vrste viktimizacije, rizike od viktimizacije i njihovo teorijsko objašnjenje i načine na koje se viktimizacija može sprečiti. Sledi deo o posledicama viktimizacije, potrebama žrtava i procesu oporavka. Na kraju, autorka analizira pravni položaj i prava žrtava, ukazujući na standarde koji su postavljeni u međunarodnim

dokumentima o žrtvama i stepen njihove ispunjenosti u Srbiji. Kroz celu knjigu autorka povezuje teoriju i praksu, što doprinosi boljem razumevanju osnovnih teorijskih postavki viktimološke nauke. Knjiga je dostupna na internet stranici VDS http://www.vds.rs/File/OdZrtveDoPobednika_Elektronsko.pdf

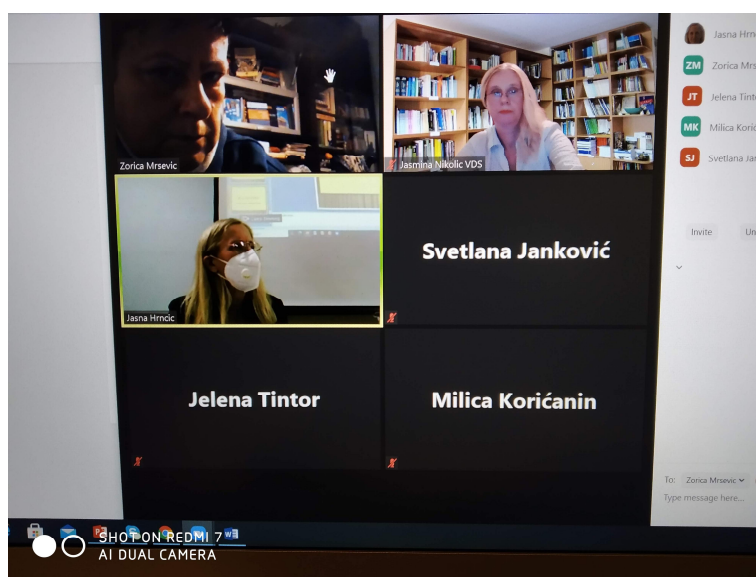
Saradnja sa visokoškolskim ustanovama, stručna praksa i međunarodni internship programi

Viktimološko društvo Srbije je naučna baza Fakulteta za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju Univerziteta u Beogradu (FASPER). Tokom školske 2020/2021. godine:

- Članica i član VDS, dr Sanja Čopić i doc. dr Nikola Petrović, su gostovali na predavanjima na FASPER-u na predmetima Kriminologija sa maloletničkom delinkvencijom i Viktimologija.
- U okviru predmeta Viktimologija, organizovana je virtuelna poseta studenata Viktimološkom društvu Srbije tokom koje su studenti upoznati sa organizacijom i glavnim aktivnostima VDS, 18.11.2020.

Jasmina Nikolić, direktorka VDS, održala je 19. decembra 2020. predavanje na master studijama na Fakultetu političkih nauka Univerziteta u Beogradu. Tema predavanja bila je *Razvoj službi za žrtve u svetu i Srbiji*.

Učešće članova i članica VDS u radu organa i tela međunarodnih i domaćih organizacija i mreža

Jasmina Nikolić, direktorka VDS, je učestvovala u radu Koordinacionog odbora Mreže žene protiv nasilja, kao članica.

Dr Sanja Čopić bila je angažovana od strane UN Women u Srbiji za izradu dva izveštaja: Izveštaj o radu Koordinacionog tela za rodnu ravnopravnost za 2019. i Izveštaj o doprinosu ženskih organizacija implementaciji Nacionalnog akcionog plana za realizaciju Strategije za rodnu ravnopravnost Republike Srbije 2016–2020.

Prof. dr Vesna Nikolić-Ristanović, dr Sanja Čopić, dr Mirjana Dokmanović i mr Ljiljana Stevković uključene su u COST Action CA18121 - Cultures Of Victimology: understanding processes of victimization across Europe, koja treba da omogući razvijanje inovativnog, funkcionalnog i sveobuhvatnog teorijskog okvira za kulturnu viktimologiju. Prof. dr Vesna Nikolić-Ristanović je članica Management Committee, a dr Sanja Čopić i dr Mirjana Dokmanović su zamenice. Akcija traje četiri godine (2019-2023). U izveštajnom periodu sprovedene su sledeće aktivnosti: prof. dr Vesna Nikolić-Ristanović i dr Sanja Čopić učestvovala su na prvoj konferenciji Cost Action CA18121, koja je održana od 15. do 17. januara 2020. godine na Panteion University of Social and Political Sciences u Atini (Grčka); prof. dr Vesna Nikolić-Ristanović je učestvovala na online sastanku Upravnog odbora akcije koji je organizovan 28. jula 2020.; prof. dr Vesna Nikolić-Ristanović, dr Sanja Čopić i dr Mirjana Dokmanović učestvovala su na online sastanku istraživača koji je organizovan 17. decembra 2020.

Osobe koje su bile angažovane na realizaciji aktivnosti VDS u 2020. godini

Tokom izveštajnog perioda na realizaciji projekata i stalnih aktivnosti VDS bili su angažovani:

- 3 osobe u stalnom radnom odnosu – Jasmina Nikolić, direktorka VDS i rukovoditeljka Službe *VDS info i podrška žrtvama*, dr Bejan Šaćiri (do 26.02.2020.) i Milica Luković Radaković, asistent (od 1.09.2020).
- 5 osoba je bilo angažovano po ugovoru o autorskom delu – prof. dr Vesna Nikolić-Ristanović, dr Sanja Čopić, dr Bejan Šaćiri (od 26.02.2020.), Mirjana Tripković i mr Ljiljana Stevković.
- 1 računovođa – Bernada Ljubinković.
- 1 osoba koja administrira internet stranicu VDS – Tatjana Oreļj.
- 1 volonterka – Marijana Nedić

Učešće članova i volontera VDS na stručnim i naučnim skupovima i seminarima u zemlji i inostranstvu (u ime VDS ili sa prezentacijama aktivnosti VDS i sa njima povezanim viktimološkim temama)

Prof. dr Vesna Nikolić-Ristanović

- Webinar „Violence Against Women in Time of COVID-19“, 29.6.2020., Coalition of Faith-Based Organizations, izlaganje *Violence against women and COVID-19 crisis in Serbia*.
- Online Conference of the European Society of Criminology, 10-11.9.2020. Izlaganje *Victimology in Serbia: achievements and challenges* u okviru panela radne grupe Balkan criminology.
- II International Understanding Violence Congress on line, 16-18.10.2020., IMDAT, Prevention of Violence and Rehabilitation Association and ASUMA, The Crime and Violence Prevention, Research and Control Center, Istanbul. Izlaganje *Women as victims of violence*.
- Konferencija u organizaciji Nottingham Trent University (UK) povodom 75 godina UN, UN75 at NTU: Living Securely Virtual Conference, panel Sexual violence and wellbeing, 25.11.2020. Izlaganje *Sexual violence at universities in Serbia*
- Online konferencija Viktimološkog društva Srbije *COVID-19 na Balkanu: obrasci viktimizacije i prava žrtava*, 26.-27.11.2020. Izlaganje: *Obrasci viktimizacije i prava žrtava u Srbiji tokom pandemije COVID-19*.

Dr Sanja Čopić

- Godišnji sastanak partnerskih organizacija koji rade na problemima rodne diskriminacije vezane za rad i zapošljavanje (Kosovo Women's Network, Reactor – Research in Action, Gender Alliance for Development Centre (GADC), Helsinki Citizens' Assembly Banja Luka (HCABL), Women's Rights Centre (WRC) i the Kvinna till Kvinna Foundation), online 16.-17.7.2020.
- Trening za digitalne alatke „Lako je biti online kada imaš podržavajući tim“, Trag fondacija, Beograd, septembar 2020.
- Otvorena vrata pravosuđa, online panel *Da li žrtve imaju prava u krivičnom postupku?*, u organizaciji Komiteta pravnika za ljudska prava YUCOM, 5.11.2020.
- Konferencija u organizaciji Nottingham Trent University (UK) povodom 75 godina UN, UN75 at NTU: Living Securely Virtual Conference, 25.11.2020.
- Online konferencija Viktimološkog društva Srbije *COVID-19 na Balkanu: obrasci viktimizacije i prava žrtava*, 26.-27.11. 2020. Izlaganje *Uticaj pandemije COVID-19 i mera za sprečavanje širenja virusa na starije osobe*.
- OEBS podregionalni ekspertski sastanak o eliminisanju nasilja nad ženama i devojkama, online, 30.11.2020.
- Webinar *Intersectional solutions to eliminate violence against migrant women and girls*, 18.12.2020.

Jasmina Nikolić

- Regionalni skup Udružene, Budva, Crna Gora, 26.2.-1.3.2020.
- Seminar „Moć promene - kako osnovati grupe samopomoći i podrške za žene koje su preživele nasilje“, UG Fenomena, Kopaonik, jul 2020.

- Online diskusija *Challenges and Achievements during COVID19 Crisis for Victim Support Services*, Evropska pomoć žrtvama, jul 2020.
- Godišnji sastanak partnerskih organizacija koji rade na problemima rodne diskriminacije vezane za rad i zapošljavanje (Kosovo Women's Network, Reactor – Research in Action, Gender Alliance for Development Centre (GADC), Helsinki Citizens' Assembly Banja Luka (HCABL), Women's Rights Centre (WRC) i the Kvinna till Kvinna Foundation), online 16.-17.7.2020.
- Radionica „Unapređenje kapaciteta specijalizovanih ženskih NVO za upravljanje mobilnom aplikacijom za prijavu nasilja u Srbiji“, Mreža SOS Vojvodina, Beograd, septembar 2020.
- Trening za digitalne alatke „Lako je biti online kada imaš podržavajući tim“, Trag fondacija, Beograd, septembar 2020.
- Sindikati i potencijalno novo članstvo, Fondacija centar za demokratiju, 3.10.2020.
- Online konferencija Viktimološkog društva Srbije *COVID-19 na Balkanu: obrasci viktimizacije i prava žrtava*, 26.-27.11. 2020. (izlagačica)
- Konferencija Pokrajinskog zaštitnika građana *Život bez nasilja*, 8.12.2020. (izlagačica)
- Konferencija *Rad i zaposlenost u Srbiji: Šta nas čeka u 2021.*, Fondacija centar za demokratiju, 15.12.2020., (izlagačica)
- Unapređenje rodne ravnopravnosti u Srbiji, Nacionalna online konferencija u organizaciji Fondacije Ana i Vlade Divac, 17.12.2020.

Mirjana Tripković

- Dvodnevni trening „Online supervizijska radionica za aktivistkinje Mreže Žene protiv nasilja“, 17.07.2020.god. (polaznica)
- On line radionica „Osnove upravljanja Zoom platformom Napredno korišćenje Zoom platforme i evaluacija“, 30.09.-01.10.2020. u organizaciji Trag fondacije (polaznica)
- Obuka za sprovođenje mentorskog programa u okviru projekta „Podrška unapređenju integracije ranjivih osuđenika kroz program Mreže organizacija za postpenalni prihvrat u Srbiji“, Mreža organizacija za postpenalnu podršku, Beograd, 2020.

Milica Luković Radaković

- Seminar „Moć promene - kako osnovati grupe samopomoći i podrške za žene koje su preživele nasilje“, UG Fenomena, Kopaonik, jul 2020.
- Obuka za sprovođenje mentorskog programa u okviru projekta „Podrška unapređenju integracije ranjivih osuđenika kroz program Mreže organizacija za postpenalni prihvrat u Srbiji“, Mreža organizacija za postpenalnu podršku, Beograd, 2020.
- Radionica „Unapređenje kapaciteta specijalizovanih ženskih NVO za upravljanje mobilnom aplikacijom za prijavu nasilja u Srbiji“, Mreža SOS Vojvodina, Beograd, septembar 2020.
- Trening na temu zagovaranja za preraspodelu neplaćenih (kućnih) poslova staranja na lokalnom nivou, UG Fenomena i Centar za promociju zdravih stilova života - Centar E8, Beograd, 2020.
- Trening za digitalne alatke „Lako je biti online kada imaš podržavajući tim“, Trag fondacija, Beograd, septembar 2020.
- Obuka za predstavnice/ke NVO „Standardi i metodologija rada Evropskog Komiteta za prevenciju torture“, Savet Evrope i kancelarija Zaštitnika građana, Beograd, oktobar 2020.
- Obuka za rad sa mladima na smanjenju rizika od katastrofa, s osvrtom na ekologiju i pitanja zdravstvene zaštite“, UG Fenomena, Beograd, decembar 2020.

- Webinar „Nasilje nad ženama sa invaliditetom i COVID-19“, Iz kruga Vojvodina i Autonomni ženski centar, Beograd, decembar 2020.

Mr Ljiljana Stevković

- ISRD4 Workshop.

Medijsko istupanje članova VDS

Prof. dr Vesna Nikolić-Ristanović

- RTS 2, Emisija „Sve boje života“, jul 2020

Dr Sanja Čopić

- Politika, Blic, Žrtve krivičnih dela treba novčano obešteti, februar 2020.
- TV Kopernikus, Tema: Evropski dan žrtava, 18.02.2020.
- Radio Beograd 2, Tema: Kako do potpune rehabilitacije žrtava, novembar 2020.
- TV Nova S, Jutarnji program, Tema: Nasilje nad ženama - kampanja SOSProtivNasilja, 5.12.2020.

Jasmina Nikolić

- TV forum Prijepolje, Tema: Kućna izolacija kao uzrok porodičnog nasilja, april 2020.
- RTS 2, Emisija „Sve boje života“, Tema: najava online konferencije Viktimološkog društva Srbije „COVID-19 na Balkanu: obrasci viktimizacije i prava žrtava“, decembar 2020.

Donatori

Tokom izveštajnog perioda realizaciju projekata i drugih aktivnosti VDS podržali su:

- Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja RS
- Vlada Republike Srbije u okviru programa finansijske podrške privrednim subjektima za održavanje likvidnosti u otežanim ekonomskim uslovima usled pandemije COVID-19 izazvane virusom SARSCoV-2,
- Inicijativa za istraživanje seksualnog nasilja i Svetska banka za inovacije u prevenciji i odgovoru na rodno zasnovano nasilje
- Evropska komisija u okviru Fonda za unutrašnju sigurnost
- EU
- Švedska Agencija za saradnju i razvoj
- OAK fondacija
- UN Women
- Fond Ujedinjenih nacija za borbu protiv nasilja nad ženama (UNTF)
- Avon fondacija

Donatorima se i ovom prilikom zahvaljujemo.

Drugi načini finansiranja:

- Kotizacije za obuke
- Članarine
- Pretplata na naučni časopis *Temida*.

U Beogradu, februara 2021.